

LEVÉLSZEKRÉNY.

Albumok alkonya. Az *album* eredetileg, a rómaiaknál *fehérre* festett tábla volt, plakát-, falragasz-szerű hirdetmény, közérdekű állami, hivatalos közlemények közhírré tételére. Így hirdették ki a praetorok ediktumait, a szenátorok és esküdtek névjegyzékét, így hozták nyilvánosságra a pontifex évi feljegyzéseit. A tábla alapszíne fehér volt, rajta a felirat színes. — Az album szó később jelentés-átvitellel üres lapokat tartalmazó, bekötött könyv, emlékkönyv (amelyben tulajdonosa ismerőseitől emléksorokat gyűjtött), szemelvények gyűjteménye (melybe tulajdonosa a neki tetsző szép verseket, jeles mondásokat másolta be). — Később *nyomtatott* cikkek, tanulmányok, versek, emléksorok gyűjteménye, melybe valami ünnepélyes alkalomra, évfordulóra alkalmi, vagy az alkalommal semmi kapcsolatban nem levő tudományos értekezéseket szerkesztettek össze. Az *album* „fehér lap” jelentése feledésbe ment.

A régi magyar irodalom az „album”, szemelvények gyűjteménye műfaját ismerte ugyan, de florilegiumnak, anthológiának nevezte; nem fordul elő a XVIII. századbeli magyar könyvek címeiben sem. Annál gyakoribb a XIX. században: Album des Balaton (1854), Losonci-album (1852), Nagy-enyedi A. (1851), Szépirodalmi A. (1856), Szigeti A. (1860), A. von Vissegrad (1847), Album (a Pesti Napló mult félévi előfizetőinek, 1858) stb.

A XIX. század végén és a XX. század elején az újságok karácsonyi albumokkal kedveskedtek előfizetőiknek: Pesti Napló karácsonyi albuma, Zichy-Album, Shakespeare-Album stb.

Ezek az újkori albumok nagy negyedrétt, vagy ívrét-alakú, színes illusztrációkkal díszített képeskönyvek voltak, népszerűek, nagyközönség számára valók, tarka-barka, domborműnyomásos bekötési táblákkal, olykor keretezett lapokkal, színes papiroson; édeskések voltak, mint a csokoládécsomagok védőpapirosai. Népszerűek voltak. Még a háború előtt minden úri, vagy jobb polgári család szalon, vendégszoba, elegánsabb orvosi várószoba, minisztériumi előszoba asztalán ott ékeskedtek, szimmetrikus rendben egymás mellett, vagy csillagalakban egymásra rakva. A lakás modernizálásával, racionalizálásával az albumok eltűntek a modern lakások asztalairól szekrény tete-

jére, vagy fenekére, padlásra, majd pincébe. (A modern könyvállványokra nem férnek rá, vagy ha ráférnek is, „kiugranak“ a sorból nagy formátumukkal.) Kimentek a divatból. Az album ma már csak levelezőlap-, bélyeg-, fényképalbum, vagy emlékkönyv, amelybe a barátok és hódolók emléksorokat írnak.

TR. Z.

Könyvek a makulaturás pincékben. A két esztendeje kiadott padlás-lomtalanítási rendelet egyebek mellett kétségkívül nagy tömeg „holt“ könyvanyagot is mobilizált. Az ilyen módon felszabadult könyvanyag jelentős részét selejtesek vették át. Legutóbb egy ilyen — aránylag eldugottabb — budai selejtesnél böngészgetve, szép számú magyar és magyar vonatkozású könyvvel, régi külföldi újságkötetekkel találkoztunk. Ma már ritkaságszámba menő régi tankönyvek (több kiadásban is), útleírások és „mindentudó“ zsebkönyvek stb. kerültek a kezünkbe. És az áradat egyre tart még. Elmondja a selejtesünk, hogy hetente kétszer-háromszor is új anyaghoz jut. Sajnos, ritka az olyan makulatúrás, aki ért is a könyvekhez. A legtöbb, ha látja, hogy „rég könyv“ került az anyagába, félreteszi és örül, ha a kiló ár kétszereséért eladhatja — bárkinek. Végigtekintettünk e régi könyveken és elképzeltük magunkban, micsoda értékek fordulhatnak meg ilyen módon a pesti makulatúra-piacon és mennek olykor veszendőbe!

S—A E—N.

A Felvidék visszacsatolásával visszatért egy sereg kisebb-nagyobb könyvtár is. Ezek között van néhány olyan nagyobb szabású, amely nemcsak a szakemberek, hanem a nagyközönség előtt is ismert, mint pl. a munkácsi Lehoczky Múzeumé vagy a jászói Premontreieké. Akad azonban nem egy olyan is, amely nem kis jelentőségű és értékű, de amelyekről még a szakemberek közül is kevésnek van tudomása — esetleg éppen csak azt tudják, hogy vannak —, de azt már nem, hogy mi van bennük. Egy ilyen könyvtárba volt alkalmunk hosszabb ideig beletekinteni: A *beregi református egyházmegyének* Beregszászot elhelyezett egyházmegyei levéltárában szép számmal található könyvek is. A több, mint ezer kötetes könyvtár legértékesebb része a körülbelül 60 régi magyar. Ezeknek részletes és a könyvtár többi részének vázlatos ismertetésére legközelebb visszatérünk.

H. A.

A könyvcsonkítás ellentéte a könyvkiegészítés, ami sokszor majdnem olyan bűn, mint a könyv megcsonkítása. ZOVÁNYI JENŐ *Könyvrészletek nem a maguk helyén* című cikkében (MKSzemle 1939. II. 199—200. l.) azt írja, hogy a (David, Franciscus): *Brevis Enarratio Disputationis Albanae de Deo Trino... Albae Ivliae, 1568.* (RMKT II. 111. sz.) című mű függeléke sem a múzeumi, sem az akadémiai példányban nem fordul elő, sőt a RMKT szerinti leírásból következtetve, összes fennmaradt példányából hiányzik. Ellenben megvan a *Refutatio* (RMKT II. 114.) múzeumi, és a *Demonstratio* (RMKT II. 116.) sárospataki példányához csatolva. ZOVÁNYI a tényt megállapítja, de magyarázatát nem adja. — Ehez hasonló esetekkel könyvgyűjtők is találkozhattak. Csonka műveket zug-boltokban olymódon tesznek tel-